

GOZSDU ELEK

NOVELLÁI

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József

Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis u. 6/B.

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-21-9

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

Tartalom

ULTIMA RATIO	4
NEMES ROZSDA.....	19
ŐSZI ESŐ.....	35
MEA CULPA	45

ULTIMA RATIO

Meleg, sugaras októberi nap volt, midőn utoljára vadásztam szalonkákra a k-i mocsarakon. A szalonkák az élesen tűző nap melege alatt szépen kitartottak, lomhábban repültek, s csak akkor jutott eszembe az órát megnézni, midőn töltényeim már elfogytak.

Háromra járt az idő. Egészen egyedül voltam a széles mocsáron. A mély, néma csendet nem zavarta meg semmi. Időnként fölrebent előttem egy-egy csekkegő szalonka, amint a mocsárparton végigmentem; pár pillanatra hallottam fejem fölött azt a gyöngéden, halk decrescendóba vesző, sivító hangot, amit a magasan járó, csörgő kacsák repülése okoz; a beláthatlan magasságban járó vadludak szakadozott, gügyögő hangja mind távolabb és távolabbról hallatszottak, aztán mély csendbe veszett minden hang.

A messze síkságba nyúló legelők és ugarolt szántóföldekről sem hallatszott semmi.

A nap, a nyugotról föl-kavarodó ritkás, fehér felhőkbe tűnt; sugarai tompább élűek lettek, mintha gyöngéd moll függöny mögött ragyogtak volna, mi által világosabb,

majdnem kékbe játszó lett az árnyék. A sárguló nád, sás, káka mintegy aranyos visszfényt vert; a zöldek sötétebbek, mélyebbek lettek, és itt-ott a vizek derült, ezüst fényben csillámlottak ki a barna sártömegek közül.

Egy fűszál, egy nád sem ingott, de azért a mocsár mégsem látszott élettelennek. Nem a dermedt mozdulatlanság volt ez, sem az álmatag nyugalom, mely a nyári estéket, kivált júniusban, jellemzi, hanem volt benne valami a lemondó, a félénk nyugalomból - midőn a késői hajtások alig bújnak ki a földből, s eleven zöldjük csak együttesen, mint reflektáló szín hat, ellensúlyozva az érett-sárga nád, a barnulásnak induló káka és piszkosbarna sástarlók által.

Szomorú és mégis ilyenkor a legbarátságosabb a mocsár. A levegő átlátszóbb, nyugodtabb; nem csálnak sem az erős fénynek, sem a tikkasztó melegnek reszketeg hullámai. Minden való, igaz színében mutatkozik; és az a mély szürkésbarna szín, mely minden egyes növényt, minden göröngyöt így ősszel jellemez, adja meg azt a fájdalmas, bánatos hangulatot, melynek olyan szívesen átengedjük magunkat.

Csak lassan haladtam előre a parton.

A mocsárnak mintegy a testét hosszában összetartó emelkedőre mentem. Nagyon ki voltam fáradva, s megörültem, midőn kissé távolabb megpillantottam egy kocsit, amint a káposztásföldek között, gazzal, száraz kórókkal megrakva előredöcögött. Lassan, lépésben haladt, és könnyű volt elérnem. Egy sárga, vén gebe volt a kocsi elé fogva.

- Bevisz-e, bátya, a faluba?

- Nem megyek tovább, csak a temetőig. Odáig elviszem az urat! - felelt az öreg, aki a kocsiban elől a kis saroglyában ült olyanformán, hogy a lábai lelógtak.

Már nagyon öreg lehetett. Ráncos arcát ritka szakáll borította. Hófehér bajusza rövidre volt nyírva, és fehér haja gyér fürtökben omlott le sovány, csontos vállaira. Nagy, szőrös kezében hatalmas ostor nyelet szorított, s időnként iszonyú erőlködéssel rá-rávigott a sárga gebére, amely olyankor egy-egy élénkebb mozdulatot tett, de csakhamar visszaesett előbbi lassú tempójába. Látja, uram, gyenge, mint magam is! Vének vagyunk mind a ketten!

Az öregnek olyan volt a hangja, mint mikor valaki a mezőn nagy távolságból kiáltoz. Érzett rajta az erőlködés, és mégis gyöngye, majdnem suttogó volt.

- Hát tudja, mit? - mondtam neki. - Én majd nem ülök föl, hanem földobom a puskámat meg ezt a néhány madarat tarisznyástól a kocsijára s szép csendesen elballagok maga mellett. Jó lesz?

- Mindegy, akár felül, akár nem. A sárga nem sokat törődik vele, úgy sincs messze! Ez a kóró nem valami nehéz!

- Aztán mit csinál maga a temetőben, bátya?

- Mit csinállok? Hát ott lakom. Őrzöm a holtakat.

- Régen?

- Az isten tudná, mióta! Lehet már vagy negyven esztendeje, ha nem több!

- A forradalom alatt, Kossuth Lajos idejében is itt lakott már?

Az öreg megvakarta a füle tövét, köpött egyet, és mondta:

- No hát kint laktam! Gondolom, akkor veszett el a nagyobbik fiam, a Gyuri. Kossuth Lajosnak is hallottam a hírét. Eltörülte a robotot, és a szegénység pártját fogta. Vajon él-e még szegény? Nagyon vén lehet már az is!

- Lesz annyi idős, mint kelmed! Hát kelmed hány esztendő?

Az öreg gondolkodóba esett, és elnevette magát.

- Ki tudná? Aztán meg mire való azt tudni?

- De mégis?

- Vagy nyolcvan és egynehány esztendőt tán leszolgáltam. Lehet vagy több, vagy kevesebb, mindegy!

Elhallgattunk mind a ketten. Csendesen lépkedtem a kocsi mellett, s elmélyedtem annak elgondolásában, hogy milyen boldog lehetett és lehet ez az ember, aki éveit nem tartja rováson, aki előtt az időnek értéke nincsen, akinek életében az események nem alkottak korszakokat, hanem